

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра публічного та приватного права

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

з дисципліни

«Кримінальне процесуальне право: Криміналістика»

Курс: 4

Спеціальність: правознавство.

Форма проведення: письмова.

Тривалість проведення: 2 академічні години (1 год 20 хв).

Максимальна кількість балів: 40 балів.

Критерії оцінювання:

Кількість балів	Оцінка за національною шкалою	Значення оцінки
37-40 балів	Відмінно	Відповідь студента: <ul style="list-style-type: none">- містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання;- демонструє знання основних понять і категорій та взаємозв'язку між ними, вірно розуміння змісту основних теоретичних положень;- вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання;- демонструє знання різних наукових концепцій та підходів щодо певної науковотеоретичної чи науково-практичної проблеми, пов'язаної з поставленим питанням;- здатність робити власні висновки в разі неоднозначності,

		спірного чи проблемного характеру поставленого питання чи проблеми.
36-26 балів	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - недостатня повнота, незначні неточності чи прогалини при поясненні того чи іншого аспекту питання; - недостатньо детально розкритий предмет запитання, а основні поняття носять тезисний характер; - окремі формулювання є нечіткими; міститься інформація, котра не відноситься до змісту екзаменаційного питання;
25-15 балів	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> - зміст відповіді свідчить про прогалини у знаннях з відповідного питання або ж про невірне розуміння окремих аспектів поставленого питання; - відповідь викладена недостатньо аргументовано та/або з порушенням правил логіки при поданні матеріалу; - відповідь не містить аналізу проблемних аспектів поставленого питання, свідчить про недостатню обізнаність з основними науковими теоріями і концепціями, що стосуються відповідного питання;
14-1 балів	Незадовільно	<p>Студент взагалі не відповів на питання, або його відповідь є неправильною, тобто містить грубі змістовні помилки щодо принципових аспектів поставленого питання.</p> <p>Аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно безсистемною чи</p>

		алогічною. Задача розв'язана невірною. Відповідь на ситуативне завдання є необґрунтованою та алогічною.
--	--	---

Перелік допоміжних матеріалів:

1. Алексєєв О. О., Весельський В. К., Пяковський В. В. Методика розслідування злочинів : навч. посіб. для студ. ВНЗ. К. : Центр учбової літератури, 2014.
2. Бастрькин А. И. Криміналістика. Техніка, тактика и методика расследования преступлений : науч.-практ. пособие. СПб. : Ореол, 2008.
3. Галаган В.І. Удовенко Ж. В., Криміналістика в тестах. Навч. посіб., Київ: Центр учбової літератури, 2020.
4. Журавель В. А. Криміналістичні методики : сучасні наукові концепції: монографія. Харків : Вид. агенція «Апостіль», 2012.
5. Криміналістика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [К. О. Чаплинський, О. В. Лускатов, І. В. Пиріг, В. М. Плетенець, Ю. А. Чаплинська]. 2-е вид, перероб. і доп. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017.
6. Криміналістика : підручник : у 2-х т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. В. Ю. Шепітько. Харків : Право, 2019.
7. Методика розслідування квартирних крадіжок : навч.-метод. посіб. / [В. С. Бондар, С. В. Головін, О. А. Єршов та ін.]. Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2011.
8. Розслідування окремих видів злочинів : навчальний посібник. / під ред. Д. Сергєєва, М. Погорєцький. Київ, 2015.
9. Удовенко Ж. В. Криміналістика : конспект лекцій. Київ : Центр учб. літ., 2016.

Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Предмет криміналістики.
2. Функції та завдання криміналістики на сучасному етапі розвитку суспільства.
3. Криміналістика у системі інших наук і її значення в забезпеченні практичної діяльності у боротьбі із злочинністю.
4. Поняття методів криміналістики, їх характеристика.
5. Поняття, види та форми криміналістичної ідентифікації.
6. Стадії криміналістичної ідентифікації.
7. Діагностичні завдання та методика їх вирішення.
8. Форми криміналістичної діагностики.
9. Структура процесу криміналістичної діагностики.
10. Поняття, система та завдання криміналістичної техніки.
11. Система криміналістичної техніки.
12. Суб'єкти, форми, принципи та правові підстави застосування криміналістичної техніки.
13. Класифікація засобів криміналістичної техніки.
14. Методи криміналістичної техніки.
15. Критерії допустимості використання технічних засобів і методів роботи

з доказами у кримінальному судочинстві.

16. Завдання та система криміналістичної фотографії.
17. Визначення трасології як галузі криміналістичної техніки.
18. Поняття сліду в широкому та вузькому значеннях.
19. Підстави для криміналістичної класифікації слідів.
20. Механізм утворення слідів при механічній взаємодії.
21. Особливості утворення слідів при фізичній, хімічній, біологічній та психічній взаємодії.
22. Мікрооб'єкти : поняття, види, особливості їх виявлення і вилучення з місця події.
23. Сліди людини, їх сутність та класифікація.
24. Фізичні ознаки і властивості людини, їх поняття і характеристика.
25. Біологічні ознаки і властивості людини та їх використання під час розслідування.
26. Поняття і характеристика соціальних властивостей людини.
27. Наукові основи та зміст ідентифікації людини за ознаками зовнішності.
28. Класифікація зовнішніх ознак людини. Особливі прикмети.
29. Методи відтворення зовнішніх ознак людини.
30. Використання даних про зовнішні ознаки людини під час розслідування кримінальних правопорушень.
31. Техніко-криміналістичне дослідження документів як галузь криміналістичної техніки, її структура.
32. Визначення документа, його захисні властивості.
33. Види підробки документів та способи їх розпізнавання.
34. Класифікаційні ознаки письмової мови.
35. Ідентифікація людини по почерку.
36. Історія виникнення та становлення кримінальної реєстрації.
37. Кримінальна реєстрація: поняття, джерела, форми накопичення інформації та види криміналістичних обліків.
38. Поняття інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів.
39. Поняття криміналістичних обліків. Принципи організації і функціонування криміналістичних обліків
40. Особливості функціонування криміналістичних обліків.
41. Поняття, сутність і види обшуку.
42. Правові та фактичні підстави проведення обшуку.
43. Об'єкти обшуку й об'єкти пошуку.
44. Тактичні прийоми обшуку.
45. Підготовка до обшуку.
46. Технічні засоби пошуку.
47. Особистий обшук.
48. Поняття, види, форми спеціальних знань, що використовуються під час

збирання криміналістичної інформації.

49. Експертні заклади України.

50. Класифікація судових експертиз.

51. Участь експерта і спеціаліста під час розслідування кримінальних правопорушень.

52. Тактика підготовки та проведення судових експертиз під час розслідування кримінальних правопорушень.

53. Поняття, сутність і види пред'явлення для впізнання.

54. Підготовка до пред'явлення для впізнання.

55. Особливості допиту особи, яка впізнає.

56. Пред'явлення для впізнання осіб, предметів, трупів, тварин.

57. Особливості пред'явлення для впізнання за функціональними ознаками.

58. Проведення впізнання за фотознімками та відеоматеріалами.

59. Фіксація перебігу та результатів пред'явлення для впізнання.

60. Поняття, значення та види допиту.

61. Закономірності формування показань.

62. Підготовка до допиту. Визначення предмету допиту.

63. Прийоми встановлення психологічного контакту з допитуваним.

64. Тактика допиту потерпілих.

65. Особливості допиту підозрюваного, що заявив про своє алібі.

66. Тактика допиту неповнолітніх.

67. Особливості допиту за участю перекладача, спеціаліста та захисника.

68. Фіксація перебігу та результатів допиту. Технічні засоби фіксації показань.

69. Криміналістична характеристика вбивств.

70. Першочергові дії під час розслідування вбивств.

71. Типові слідчі ситуації та напрями їх вирішення під час розслідування нанесення тяжких тілесних ушкоджень.

72. Криміналістична характеристика зґвалтувань.

73. Першочергові слідчі (розшукові) дії на початковому етапі розслідування зґвалтувань.

74. Типові слідчі ситуації і програми їх розв'язання під час розслідування крадіжок, вчинених сторонніми особами.

75. Криміналістична характеристика грабежів та розбійних нападів.

76. Типові слідчі ситуації під час розслідування розкрадань, вчинених матеріально-відповідальними або посадовими особами, і напрями їх розв'язання.

77. Використання спеціальних знань, методів економічного аналізу для виявлення ознак розкрадання державного або колективного майна.

78. Криміналістична характеристика ДТП.

79. Типові слідчі ситуації і напрями їх вирішення під час розслідування ДТП.

80. Особливості підготовки і проведення окремих видів судових експертиз під час розслідування ДТП.

Термінологічний словник

Абсорбент – речовина, що має здатність вбирати, всмоктувати інші речовини з газового або рідинного середовища.

Абстрагування – прийом пізнання (метод), при якому відмітають все несуттєве. Абстракція – це одна з основних операцій мислення, яка полягає в тому, що суб'єкт, відкриваючи певні (суттєві) ознаки досліджуваного об'єкта, не бере до уваги інші – несуттєві. Абстракція є уявним відвертанням уваги, усуненням від тих чи інших сторін, властивостей або зв'язків предметів чи явищ для вирізнення їх суттєвих ознак.

Адгезія – це прилипання, зчеплення поверхонь різних тіл.

Аналіз – це метод наукового дослідження шляхом розгляду окремих сторін, властивостей, складових частин чого-небудь, процес розчленування цілого на частини.

Аналогія – подібність у чомусь між явищами, предметами, поняттями. Являє собою умовивід від окремого до окремого або від загального до загального. Аналогія – це спосіб пізнання, який лежить в основі методу моделювання та теорії подібності.

Відеозйомка – це фіксація всіх дій, в тому числі підозрюваного (чи свідка) в динаміці, послідовності цих дій під час розслідування злочинів.

Версія (франц. *version*, від лат. *verso* – тлумачу, зауважую) – форма мислення, різновид гіпотези.

Версія криміналістична – обґрунтоване припущення щодо окремого факту або групи фактів, що мають чи можуть мати значення для кримінального провадження, вказує на наявність і пояснює походження цих фактів, їх зв'язок між собою та зміст, який слугує цілям встановлення достовірних даних.

Встановлення психологічного контакту – процес встановлення найсприятливішої «атмосфери» спілкування. Досягається використанням комплексу тактичних прийомів.

Вузлова зйомка – є зйомка частин (вузлів) об'єкта. Вузол – це частина місця події, де виявлені сліди кримінального правопорушення.

Барвник – фарбувальна речовина, на відміну від пігментів, розчиняється у воді, олії або органічних розчинниках.

Бланк – друкована стандартна форма якогось документу, що заповнюється окремо конкретними даними.

Вогнепальна зброя - зброю, спеціально призначену для знищення живої сили противника у ближньому чи середньому бою шляхом викидання снаряду з каналу ствола з використанням енергії порохових газів.

Габітологія - це галузь криміналістичної техніки, яка представлена у криміналістиці вченням про зовнішні риси людини, у якому вивчають закономірності зовнішнього вигляду людини, його матеріальні та ідеальні ознаки за допомогою техніко-криміналістичних методів та засобів для встановлення й ідентифікації різних осіб під час розслідування кримінальних правопорушень.

Гільза – це тонкостінна пляшкоподібна, конічна або циліндрична ємність для вміщення порохового заряду, капсуля, кулі, у дробовому патроні – дробу, пижів (клейтухів), капсуля, контейнера. Гільза складається з денця, корпусу і дульця, в якому закріплюють кулю.

Ексцентричний метод огляду - полягає в тому, що огляд ведеться по спіралі від центра місця події до його периферії.

Дактилоскопія – галузь криміналістики, що вивчає механізм утворення слідів, будову папілярних узорів шкірного покриву людини, їх особливості з метою використання інформації дактилоскопічного походження для ідентифікації особи.

Дактилоскопічна експертиза – різновид трасологічної експертизи, що полягає в дослідженні на основі спеціальних знань інформації дактилоскопічного походження для встановлення тотожності та інших обставин, з метою отримання фактичних даних, що мають значення для кримінального провадження.

Дактилоскопічна формула – це формула 10-пальцевої системи реєстрації, що записується в правому верхньому куті лицьового боку дактилокарти; має вигляд двох простих дробів: перший іменується основною частиною формули, другий – додатковою.

Дактилоскопічний облік – це облік, що здійснюється за допомогою дактилоскопічних карт, які містять сліди і відбитки папілярних ліній певної особи.

Дактилоскопіювання – отримання пальцевих відбитків живих осіб і трупів.

Дедукція – спосіб міркування, при якому нове положення виводять суто логічним шляхом від загальних положень до окремих висновків. Це рух знання від більш загального до менш загального, окремого, виведення наслідків із припущень. Дедукція є теж умовиводом.

Детальна зйомка – це зйомка окремих слідів, предметів, деталей обстановки місця події.

Документ - матеріальний об'єкт дослідження у техніко-криміналістичній експертизі документів, що являє собою предмет (папір, картон, тканину, кіно- та фотоплівку, магнітну стрічку і т.ін.), на якому мовними знаками зафіксована інформація (думки людини та факти), що призначений для її передачі у часі та просторі.

Допит – це слідча (розшукова) дія, що являє собою регламентований кримінальними процесуальними нормами інформаційно-психологічний процес спілкування осіб, котрі беруть в ньому участь, та спрямований на отримання інформації про відомі допитуваному факти, що мають значення для встановлення достовірних даних.

Доріжка слідів - система слідів ніг людини, що складається з декількох послідовно розташованих слідів взуття або босих ніг.

Загальна теорія криміналістики – це її методологічна основа, що являє собою систему понять, принципів, концепцій, категорій, методів, що відображають предмет криміналістики як ціле.

Запаховий слід - інформація, що переноситься при випаровуванні від Запахоутворюючих поверхонь на об'єкти речової обстановки.

Змивання (змив) – один з способів зміни змісту документа, при якому речовина штрихів тексту видаляється з поверхні документу за допомогою розчинників: води, спирту, водно-спиртових сумішей і т.ін.

Ідентифікаційне поле - область об'єкта, що містить індивідуальну сукупність ознак (або ідентифікаційний комплекс ознак).

Знаряддя зламу – це будь-який твердий предмет (металевий прут, лом, труба, сокира тощо), який може бути використаний для подолання перешкод.

Ідентифікація - встановлення тотожності об'єкта або особи за сукупністю загальних і окремих ознак.

Ідентифікаційне поле - область об'єкта, що містить індивідуальну сукупність ознак (або ідентифікаційний комплекс ознак).

Ідентифікаційний комплекс ознак - сукупність індивідуально-визначених, стійких ознак, неповторних по їх співвідношенню, місцем розташування та іншими особливостями в порівнюваних об'єктах.

Ідентифікаційний період - часовий інтервал, що дозволяє (з урахуванням стійкості і змінності ознак) здійснювати процес ідентифікації.

Ідентифікаційна ознака – індивідуальна ознака, властива порівнюваним об'єктам, що використовується в цілях ідентифікації.

Ідентифікований об'єкт (що ототожнюється) - об'єкт, ознаки якого встановлюються, щодо якої вирішується питання про тотожність в кожному конкретному випадку.

Ідентифікуючий об'єкт (що ототожнює) - об'єкт, на якому відображені властивості ідентифікованого.

Індукція – спосіб міркування від окремих фактів, положень до загальних висновків. Це рух знання від одиничних тверджень до загальних положень. Індукція тісно пов'язана з дедукцією.

Інсценування злочинів - створення обстановки, що не відповідає фактично сталось на цьому місці події; служить одним із способів приховування злочинів.

Капілярна ручка -- це ручка, в якій основою пишучого вузла є сплетений із твердих синтетичних волокон стрижень діаметром 0,3 мм і більше. Він закріплений у пластмасовій або металевій трубці, що забезпечує надійний контакт з просякнутим чорнилом волоконним стрижнем в основній частині корпусу. У капілярних ручках використовується рідке чорнило. Назва цієї ручки тісно пов'язана з назвою фізичного явища - капілярного ефекту, на якому заснована її конструкція.

Концентричний метод огляду - огляд ведеться по спіралі від периферії до центра місця події, під яким, зазвичай, розуміється найважливіший об'єкт (труп, зламаний сейф і т.п.) або умовне місце.

Класифікація злочинів (криміналістична) - систематизація злочинів за криміналістично значимими підставами, що сприяє формуванню криміналістичних характеристик злочинів та розробці окремих криміналістичних методик.

Криміналістика (від лат. *criminalis* – злочинний) – наука про закономірності механізму злочину, виникнення інформації про злочин і його учасників, закономірності збирання дослідження, оцінки і використання доказів і оснований на пізнанні цих закономірностей спеціальні методи і засоби судового дослідження й запобігання злочинам.

Криміналістична ідентифікація – це дослідницький процес, який має на меті вирішити питання щодо тотожності роздільно існуючих об'єктів для встановлення одиничного матеріального об'єкта та його зв'язку з розслідуваною подією.

Криміналістична методика - розділ криміналістики; система наукових положень і розроблених на їх основі рекомендацій з організації та здійснення розслідування і запобігання злочинів.

Криміналістична тактика - система наукових положень і розроблених на їх основі рекомендацій щодо організації та планування досудового розслідування, визначення лінії поведінки осіб, які здійснюють судові дослідження, щодо прийомів проведення окремих слідчих (розшукових) і судових дій, спрямованих на дослідження, збирання доказів, на встановлення обставин, що сприяють вчиненню злочинів.

Криміналістична техніка - система наукових положень і розроблених на їх основі технічних засобів, прийомів і методик, призначених для збирання, дослідження і використання криміналістично-значимої інформації.

Криміналістичний облік – підсистема криміналістичної реєстрації.

Криміналістичний прийом - найбільш раціональний і ефективний спосіб дій чи найбільш доцільна лінія поведінки при збиранні, дослідженні, оцінці і використанні доказів.

Криміналістичне прогнозування - сукупність принципів формування криміналістичних прогнозів, у тому числі шляхів, засобів і методів боротьби зі злочинністю з урахуванням її можливого кількісного та якісного зміни в майбутньому.

Кримінальна реєстрація – цілеспрямований систематичний облік певних об'єктів для наступного використання реєстраційних даних при розслідуванні злочинів, розшуку злочинців і речових доказів, з'ясуванні різноманітних обставин, що супроводжують злочин.

Криміналістична фотографія – це галузь криміналістичної техніки, що являє собою систему наукових положень, а також рекомендацій щодо застосування технічних засобів зйомки з метою розслідування кримінальних правопорушень.

Конфліктна ситуація - ситуація протиставлення інтересів слідчого та учасників процесу розслідування не співпадають.

Лазерний принтер – друкувальний пристрій з сімейства електрофотографічних принтерів, у якому зображення для друку формується на спеціальному барабані з частинок фарбувального порошку (тонеру) за допомогою лазерного променя і закріплюється термічно. Л.п. має високу розрізнявальну здатність та швидкість друку.

Лак – розчин природних або синтетичних плівкоутворювальних речовин в органічних розчинах, при висиханні якого утворюються блискучі прозорі покриття.

Ложе трупа – ділянка поверхні під трупом.

Матеріали документу – речова основа документа, що досліджується при техніко-криміналістичному дослідженні документів: матеріал письма (переважно папір або картон), на якому знаходиться текст, відбиток печатки та інші реквізити документа; допоміжні речовини, що використовуються для виготовлення документів: клеї, захисні покриття, скріпки, нитки і т.ін. *Марка матеріалу документу* – умовне позначення, що характеризує природу, якість, сорт об'єктів. *Рід матеріалу документу* – група об'єктів, що мають загальні ознаки за походженням, призначенням і т.ін. *Партія матеріалу документу* – сукупність одиниць

визначеного виробу, що виготовлені на одному підприємстві, в один час, в однакових умовах, з однієї і тієї ж сировини.

Методи техніко-криміналістичного дослідження документів – використовується широке коло фізичних, хімічних та фізико-хімічних методів: особливі режими освітлення в тому числі зі застосуванням світлофільтрів, оптична мікроскопія та електронна мікроскопія, емісійний спектральний аналіз, дифузно-копіювальний метод, дослідження у невидимих зонах спектру, фотографічні методи, люмінесцентний спектральний аналіз, хроматографія, електрофорез та інші.

Місце події – приміщення або місцевість, де вчинено злочин або де виявлено матеріальні сліди, пов'язані з подією злочину.

Місце злочину – це місце безпосереднього вчинення злочинного наміру, яке спричинило певні матеріальні зміни (наявність слідів злому, взуття, крові та ін.).

Моделювання - побудова і вивчення моделей будь-яких явищ, процесів або систем об'єктів для їх детального дослідження.

Навичка - спосіб виконання дій, доведений в результаті багаторазового повторення до автоматизму, легко і швидко реалізований при мінімальному контролі з боку свідомості.

Натиск – загальна інтенсивність і розподіл зусиль на пишучий прилад.

Невидимий (латентний) слід – слід, який не може бути безпосередньо сприйнятий зором особи. Латентні сліди виявляють (візуалізують) спеціальними методами, що ґрунтуються на використанні фізичних та хімічних властивостей речовин, що утворюють сліди, і поверхонь предметів, на яких ці сліди утворені.

Негативні сліди – сліди, утворені за певних умов нашаруванням речовини сліду на слідосприймаючу поверхню із заглиблених ділянок рельєфу шкіри. Негативні сліди у деяких випадках утворюються, коли речовина сліду відшаровується та забирається виступаючими ділянками рельєфу слідоутворюючого об'єкта.

Об'єкти техніко-криміналістичного дослідження документів - рукописні та машинописні документи; документи, виготовлені поліграфічним способом, та їх копії; матеріали документів; знаряддя письма (олівці, ручки та ін. поліграфічне та репрографічне обладнання; друкарські машини, принтери, печатки, штампи і т.ін.); засоби для травлення та змиву текстів.

Об'єкт злочину – це те, на що посягає особа, яка вчиняє злочинне діяння. Об'єктом злочину завжди виступає те благо, якому злочинном завдається реальна шкода чи створюється загроза заподіяння такої шкоди. Об'єкт злочину – це суспільні відносини, взяті під охороною нормами кримінального права, на які посягнув порушник.

Обшук – слідча (розшукова) дія, яку, проводять з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукання знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб.

Огляд – слідча (розшукова) дія, яка полягає у безпосередньому сприйнятті об'єктів з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення.

Огляд місця події - це невідкладна слідча (розшукова) дія, спрямована на встановлення, фіксацію і дослідження обстановки місця події, слідів злочину і злочинця та інших фактичних даних, що дозволяють в сукупності з іншими доказами зробити висновок про механізм події та інші обставини розслідуваної події.

Оглядова зйомка - застосовується для фіксації загального вигляду місця події без оточуючих предметів.

Опис – метод дослідження, який полягає в зазначенні ознак об'єкта.

Оптична щільність – яскравісна характеристика об'єкту, вона визначає ступінь його потемніння. Чим вище оптична щільність, тим темніша ділянка зображення.

Орієнтуюча зйомка своїм завданням має фіксацію певного об'єкта або місця події разом із оточуючими його предметами, будівлями, місцевістю, тобто орієнтуючий знімок повинен містити зображення власне місця події на фоні оточуючих предметів чи місцевості.

Освідування – огляд тіла людей, з метою виявлення на тілі людини слідів кримінального правопорушення або особливих прикмет, якщо для цього не потрібно проводити судово-медичну експертизу.

Папір – матеріал переважно з рослинних волокон. Відомо більше, ніж 600 видів паперу. Характеризуються за вагою 1 м (4-250 г), товщиною (4-400 мкм), механічними властивостями, кольором, білизною. За приналежністю папір класифікується на: папір для друку; для письма; для апаратів; світлочутливий; промислово-технічний та інш.

Папілярний узор – складний рельєфний узор, що утворений валиками (висотою 0,1 – 0,4 мм, шириною 0,2 – 0,7 мм) та борозенками (заглибленнями шириною 0,1 – 0,3 мм), які чергуються між собою на внутрішній поверхні долонь, пальців рук, підшвах стоп і пальців ніг особи. Папілярний узор слід розглядати як комплекс папілярних ліній, який має, на відміну від окремих папілярних ліній, ряд властивостей, притаманних лише йому.

Папілярні лінії – деталі шкіряного рельєфу долонної поверхні рук чи підшви стоп, що являють собою валикоподібні виступи шкіри.

Підробка документа – виготовлення фальшивих документів, які імітують справжні цілком (повна підробка) або внесення змін у справжній документ (часткова підробка). Оскільки цей термін має не тільки криміналістичне, але і кримінально-правове

Підчистка – один з способів зміни первісного змісту документа, при якому штрихи, знаки або слова видаляються механічними впливаннями (тертям гумкою або за допомогою голки, леза і т.ін.).

Полімерні матеріали – матеріали переважно з синтетичних полімерів – синтетичні смоли, пластичні маси, гума, каучук, фарби, клеї, синтетичні волокна і тканини, що фотополімерізуються.

Позитивний слід – слід, утворений виступаючими частинами папілярного узору - папілярними лініями.

Показання потерпілого – це повідомлення особою, якій злочином завдана фізична, моральна або майнова шкода, відомостей про відомі їй обставини, що підлягають встановленню, зроблені і зафіксовані у встановленому законом порядку під час слідчої (розшукової) дії.

Порівняння – метод, заснований на зіставленні властивостей або ознак кількох об'єктів. У криміналістиці порівнюють фактичні дані, предмети, людей, тварини. Порівняння має на меті виявлення того загального, що є у об'єктів.

Пороскопія – розділ дактилоскопії, який вивчає можливості та методику ідентифікації особи за відображеннями пор у слідах папілярних узорів.

Принтер – друкуючий пристрій, який підключається до персонального комп'ютеру, електронно-обчислювальної машини або комп'ютерної мережі. Призначений для виведення інформації у формі абетково-цифрових знаків або малюнків. За способом дії на носій зображення поділяються на ударні та безударні принтери. За способом формування зображення поділяються на П. з монолітним шрифтом та знаковим синтезом. За здатністю відтворювати кольори П. поділяються на монохромні та кольорові.

Пред'явлення для впізнання – це слідча (розшукова) дія, що регламентована КПК України, під час якої відбувається криміналістична ідентифікація об'єктів за ідеальними відображеннями.

Планування розслідування - розумовий процес, що полягає у визначенні завдань розслідування, шляхів і способів їх вирішення, і виражений в письмовій або графічній формі.

Плани і схеми місця події – додатковий спосіб фіксації результатів огляду місця події; додаток до протоколу огляду місця події. План – це графічне площинне зображення певного місця (місцевості або приміщення), виконане в масштабі або схематично (у вигляді схеми). Відмінність між планом і схемою полягає в тому, що перший виконується в масштабі, друга – без масштабу, орієнтовно, з позначенням розмірів об'єктів, їх форми і відстаней між ними.

Процес розслідування – це пізнавальна діяльність слідчого з приводу події злочину.

Реконструкція (від лат. *re-* – префікс, що означає зворотну або поворотну дію і *constructio* – побудова) – відновлення початкового виду, стану, вигляду за залишками або письмовими джерелами.

Реквізити документу - 1) сукупність необхідних позначень документу (текст, відбитки печаток та штампів, нумераторів та інших друкуючих пристроїв, номер, фотознімок власника та інш.); 2) сукупність даних, що індивідуалізують документ (номер, найменування, дата видачі, організація та лице, що видало документ, прізвище власника та ін. Використовуються при описуванні документу в протоколі та у висновку експерта).

Слідчий огляд – це одна з невідкладних слідчих (розшукових) дій, яка полягає у безпосередньому сприйнятті учасниками цієї процесуальної дії обстановки, окремих об'єктів і обставин з метою виявлення слідів кримінального правопорушення та інших доказів, з'ясування обставин події, а також тих обставин, що мають значення у кримінальному провадженні.

Слідчий експеримент – це слідча (розшукова) дія, що полягає у здійсненні дослідів з метою перевірки: чи могли відбуватися за певних умов ті або інші події та яким саме чином.

Сорбент – тверда або рідка речовина, здатна поглинати газ, пару та рідину.

Спектральний аналіз – фізичний метод якісного та кількісного визначення складу речовини, що проводиться за її оптичними спектрами. У техніко-криміналістичному дослідженні документів зі спектральних методів знайшли застосування емісійний спектральний аналіз та спектроскопія в ультрафіолетовій та видимій зонах спектру.

Синтез – процес практичного або уявного возз'єднання цілого з частин або з'єднання різних елементів, сторін об'єкта в єдине ціле.

Симультанне впізнання – це впізнання, в результаті миттєвого збігу образу людини, що зберігся в пам'яті впізнаю чого, і того, що сприймається ним у момент пред'явлення для впізнання.

Сукцесивне впізнання – це впізнання, що відбувається шляхом розумового порівняння, відбору, спів становлення ознак, які зберігалися в пам'яті людини, і тих, що сприймаються при впізнання.

Судова балістика – це галузь криміналістичної техніки, яка вивчає ознаки вогнепальної зброї та боєприпасів, закономірності виникнення слідів їх застосування, розробляє засоби та методи збирання й дослідження таких слідів для встановлення певних обставин кримінального правопорушення.

Судова експертиза – це дослідження експертом на основі спеціальних знань матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини кримінального провадження, що перебуває в провадженні органів досудового розслідування та суду.

Слід у вузькому розумінні – відображення зовнішньої будови одного об'єкта на другому внаслідок їх взаємодії.

Слід у широкому розумінні – будь-яке відображення, зміна, зникнення, поява будь-чого на місці події.

Сліди-відображення – сліди, що передають зовнішню будову тієї частини слідоутворюючого об'єкта, яка контактує з матеріалом, що сприймає сліди.

Слід відшарування – слід, що утворюється внаслідок відокремлення частинок від об'єкта, що сприймає сліди.

Слід нашарування – слід, що утворюється в результаті відокремлення частинок від об'єкта, утворює сліди та нашарування їх на об'єкті, який сприймає сліди.

Сліди знарядь зламу – це сліди, залишені різними засобами, які використовувалися злочинцем для відкриття сховищ і руйнування перекод.

Сліди-предмети – матеріальні об'єкти, особистого, побутового, виробничого призначення залишені на місці події чи винесені звідти.

Сліди-речовини – частинки лакофарбових покриттів потожирової речовини сипких, рідких та газоподібних тіл, які залишаються на предметах на місці події чи зникають звідти.

Слідчий – суб'єкт кримінального процесу, уповноважений провадити досудове розслідування.

Слідча тактика – це галузь криміналістики, яка містить систему наукових положень і рекомендацій щодо організації та планування розслідування й тактики слідчих (розшукових) дій.

Слідчі (розшукові) дії – є дії, спрямовані на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні.

Спеціаліст - інспектори-криміналісти, старші інспектори-криміналісти, техніки-криміналісти, а в разі утворення секторів техніко-криміналістичного забезпечення слідчих дій - керівники зазначених секторів, які входять до структури відповідних органів досудового розслідування (далі - інспектори-криміналісти), та працівники Експертної служби МВС у

складі спеціалізованої пересувної лабораторії, які володіють спеціальними знаннями та можуть надавати консультації під час досудового розслідування з питань, що потребують спеціальних знань і навичок та залучені як спеціалісти для надання безпосередньої технічної допомоги сторонами кримінального провадження під час досудового розслідування.

Спеціалізована пересувна лабораторія спеціалізований автомобіль Експертної служби МВС, оснащений необхідним обладнанням, призначений для роботи групи працівників Експертної служби МВС, які володіють спеціальними знаннями та навичками застосування криміналістичних та технічних засобів при проведенні ОМП; Поділяється на: криміналістичну, автотехнічну, вибухотехнічну та інші, обумовлені потребами експертної практики.

Струменевий друк – спеціальний безконтактний спосіб прямого отримання зображення без застосування друкарської форми. Струменево-крапельні друкуючі пристрої складаються з генератору крапель, зосереджуючого електроду та відхиляючого знакоформуючого блоку. Фарба надходить у генератор під тиском та створює на виході з сопла струмінь, який розпадається під впливом сил поверхневого натягнення на краплі. Кожна з крапель заряджується під дією напруження. Незаряджені краплі досягають задруковуємого матеріалу. Спосіб дозволяє отримувати кольорові зображення за один прогін.

Симультанне впізнання – це впізнання, в результаті миттєвого збігу образу людини, що зберігся в пам'яті впізнаючого, і того, що сприймається ним у момент пред'явлення для впізнання.

Сукцесивне впізнання – це впізнання, що відбувається шляхом розумового порівняння, відбору, спів становлення ознак, які зберігалися в пам'яті людини, і тих, що сприймаються при впізнання.

Слідча ситуація - сукупність умов, в яких відбувається діяльність з розслідування злочинів.

Сліди злочину - матеріальні зміни, що виникли на місці події, в навколишньому оточенні, на потерпілому, злочинцю.

Спостереження-планомірне цілеспрямоване сприйняття об'єктів, явищ, процесів.

Спосіб вчинення злочину - система дій з підготовки, вчинення та приховування злочину, детермінованих умовами зовнішнього середовища і психофізіологічними властивостями особистості.

Судове почеркознавство – це галузь криміналістичної техніки, що вивчає закономірності письма як джерела інформації та розробляє рекомендації для ідентифікації виконавця, а також досліджує інші факти, пов'язані з письмом, що мають значення для кримінального провадження.

Тактична комбінація - певне поєднання тактичних прийомів чи слідчих дій для вирішення конкретного завдання розслідування в даній слідчій ситуації.

Тактичне вплив - правомірне вплив на той чи інший об'єкт, здійснюване слідчим за допомогою тактичних прийомів або на основі тактики використання криміналістичних та інших засобів і методів.

Тактичне рішення - вибір мети тактичного впливу на слідчу ситуацію в цілому або окремі її компоненти, на хід і результати процесу розслідування та його елементи і визначення

методів, прийомів і засобів досягнення мети.

Тактичний ризик – виконання слідчим, суддею або оперативним працівником діяльності в умовах можливого виникнення негативних наслідків.

Темп письма – ознака почерку, яка відображає швидкість виконання рукопису. Його поділяють на звичний темп, який може бути повільним, середнім, швидким; та незвичний темп, який буває уповільненим або прискореним.

Техніко-криміналістична експертиза документів – рід криміналістичних експертиз, що проводяться з метою дослідження документа, для встановлення способу його виготовлення, встановлення наявності у ньому змін і способів їх внесення, виявлення невидимих записів, а також ідентифікації предметів і матеріалів, котрі використовувались для виготовлення документа або внесення в нього змін.

Тип барвника – у техніко-криміналістичному дослідженні документів умовне поняття, що використовується для позначення барвників одного класу, однієї групи, близьких за своєю будовою, які містять одні й ті ж самі основні функціональні групи, якими визначаються їх фізико-хімічні характеристики.

Тонер – дрібнодисперсний сухий порошок, що застосовується для візуалізації зображення, отриманого на фоторецепторному шарі електрофотографічного пристрою.

Тотожність – кінцева мета процесу ідентифікації за результатами дослідження, тобто встановлення тотожності, а не подібності об'єкта з іншими за певними ознаками, властивостями.

Трасологія – це галузь криміналістичної техніки, яка вивчає теоретичні основи слідоутворення, закономірності виникнення слідів, що відображають механізм вчинення кримінального правопорушення, а також розробляє рекомендації щодо вивчення, вилучення та дослідження слідів з метою встановлення обставин, що мають значення для розслідування.

Травлення документів – у техніко-криміналістичному дослідженні документів один зі способів зміни змісту документа, при якому штрихи знебарвлюються під дією хімічних реактивів. При травленні речовина штрихів не видаляється з документа, а стає невидимою.

Фарбувальний матеріал – суміш, що складається мінімум з двох обов'язкових компонентів: фарбувальної та в'язучої речовини. Додатково у Ф.м. можуть вводитися сіккатииви: речовини мінерального походження, що прискорюють висушування, клеї, смоли та інші складові, що змінюють експлуатаційні властивості.

Форма лінії письма в рядку – загальна ознака, яку визначають відхиленням від прямої лінії, що поєднує перший та останній знаки в рядку, до основ письмових знаків, розміщених в рядку.

Фотографування люмінесценції – метод фотографічної фіксації зображення видимої (збудженої ультрафіолетовими променями) або інфрачервоної люмінесценції. Застосовується для виявлення витравлених та інших втрачених текстів, диференціації речовин та матеріалів документів.

Фотографування у невидимій зоні спектру – група фотографічних методів дослідження, заснованих на особливостях відображення, поглинання та розсіювання невидимих променів матеріалами документів. До вказаної групи входять: фотографування в інфрачервоних та ультрафіолетових променях; фотографування люмінесценції та рентгено-

радіографія. Отримані фотознімки дозволяють вивчати ознаки, що не відтворюються при звичайному освітленні.

Фронтальний (секторний) метод огляду – лінійний огляд площ від одного з кордонів, прийнятого за вихідний, до іншого.

Хімічні методи дослідження документів - клас методів дослідження документів, що застосовуються для диференціації матеріалів документів; для встановлення роду та виду матеріалів письма; для встановлення групової належності матеріалів штрихів, основи документів; для виявлення погано видимих та невидимих текстів, а також для встановлення послідовності нанесення штрихів, які перетинаються. До Х.м.д.д. відносяться: методи екстракції; методи виділення та концентрування осадом; методи дистиляційні; метод аналізу на основі нагрівання речовин, що аналізуються; методи якісних та кількісних аналітичних реакцій. Більшість Х.м.д.д. є руйнуючими.

Холодна зброя – це предмети та пристрої, конструктивно призначені та за своїми властивостями придатні для неодноразового завдання шляхом безпосередньої дії тяжких (небезпечних для життя у момент спричинення) і смертельних тілесних ушкоджень, дія яких заснована на використанні м'язової сили людини.

Екзаменатор:

Доцент кафедри публічного та приватного права

Ж.В.Удовенко